

PUSZTASZERI KIFEJSTŐ

Bérczi Szaniszló, Budapest, 1998

PUSZTASZERI KIFESTŐ

A Kárpát medencébe jött sztyepei népek közül több szervezett itt államot. Ismerjük a hun mondakört, Atilla király birodalmát. Priszkosz rhétornak, az Atillánál járt bizánci követség krónikásának útleírása alapján a hunok székvárosa a Duna–Tisza közén lehetett. De a hunok állama nem sokáig állott fenn a Kárpát medencében. Az Atilla halálát követő utódlási harcok során a szövetség egy része visszavonult a pontuszi sztyeppére. A hunoké után létrejött longobárd államot az Avar Kaganátus (királyság) követte 568-tól. Az avarok határőrvidékeket telepítettek, megszervezték a Kárpát medence államát, és 100 évvel később be tudták fogadni a sztyepe felől érkező onogur honfoglalókat, akiket László Gyula kutatásai alapján ma az első honfoglalóknak tartunk. Az avar onogur állam azonban a 700-as évek végére meggyöngült. Még így is visszaverte Nagy Károly hadjáratát, amiről Kézai Krónikája is megemlékezik. Csak a friuli örgróf váratlan téli hadjárata jutott el a kagáni székhelyre és dúlta föl azt. A 800-as években már többször eljutottak a magyar kalandozók is a Kárpát medencébe. Végül a máig fennálló államot 1100 éve szervezték meg Árpád honfoglalói. Jelképesen az első, Pusztaszeren megtartott országgyűléshez kötjük ezt az államszervezési munkát. De jól tudjuk, hogy az erős, európai renddel kiépített államot Géza és Szent István alkotta meg. Kristó Gyula 10000 Árpád kori oklevél áttanulmányozása után írta meg könyvét a Magyar Állam megszervezéséről, s ebben kimutatta, hogy Szent István párhuzamosan szervezte meg a királyi vármegyéket és az egyházmegyéket. Ez a fejlett szervezetű, kétrétegű állam sok keleti betörésnek, pusztításnak tudott ellenállni. Nemcsak a tatárdúlást, hanem még a 150 éves török hódítást is túlélte.

Szent István megkoronázásával, ezer éve, hazánk királyság lett, s tagja az európai nemzetek közösségének. Az ezer évvel ezelőtti Európában sorra alakultak meg azok a „kétrétegű” királyságok, melyekben a tartományi szervezet kettős volt: királyi tartományok és egyházmegyék (püspökségek) kettős szervezése alatt állt. Jól ismerjük ezt a kétrétegűséget az adókból: az egyik tizedet a királynak, a másik tizedet az egyháznak kellett befizetni a kétrétegű állam működésének fenntartására.

Kifestőnk a régi és a mai Pusztaszere szépségeiből válogat, de Pusztaszere itt most az egész alföldi Magyarországot is jelképezi. Történelmi képek váltakoznak a természeti képekkel. Az Alföld növény- és állatvilága sok mindenben változott azóta, de megőrzött sok régi szépséget is. A gazdag madárvilág, a színes vízivilág ma is sok helyen föllelhető még az Alföldön. De megváltoztak az arányok. A Tisza szabályozásával csökkent a vízzel járt helyek területe, népes városok s mellettük nagy ipartelepek foglalnak helyet a síkságon, melyet távvezeték, vasutak és autópályák szelnek át. A nemzeti parkokban szeretnénk megőrizni a természet szépségeit és az ipari és mezőgazdasági termelést is a környezet védelmét szem előtt tartva végezzük. Magyarország ma sikeresen fejlődő ország. Elvonultak fölöttünk a huszadik század nagy népviharai és reménykedtünk abban, hogy a jövő évszázad békésebb termelő és alkotó munkában telik majd el.

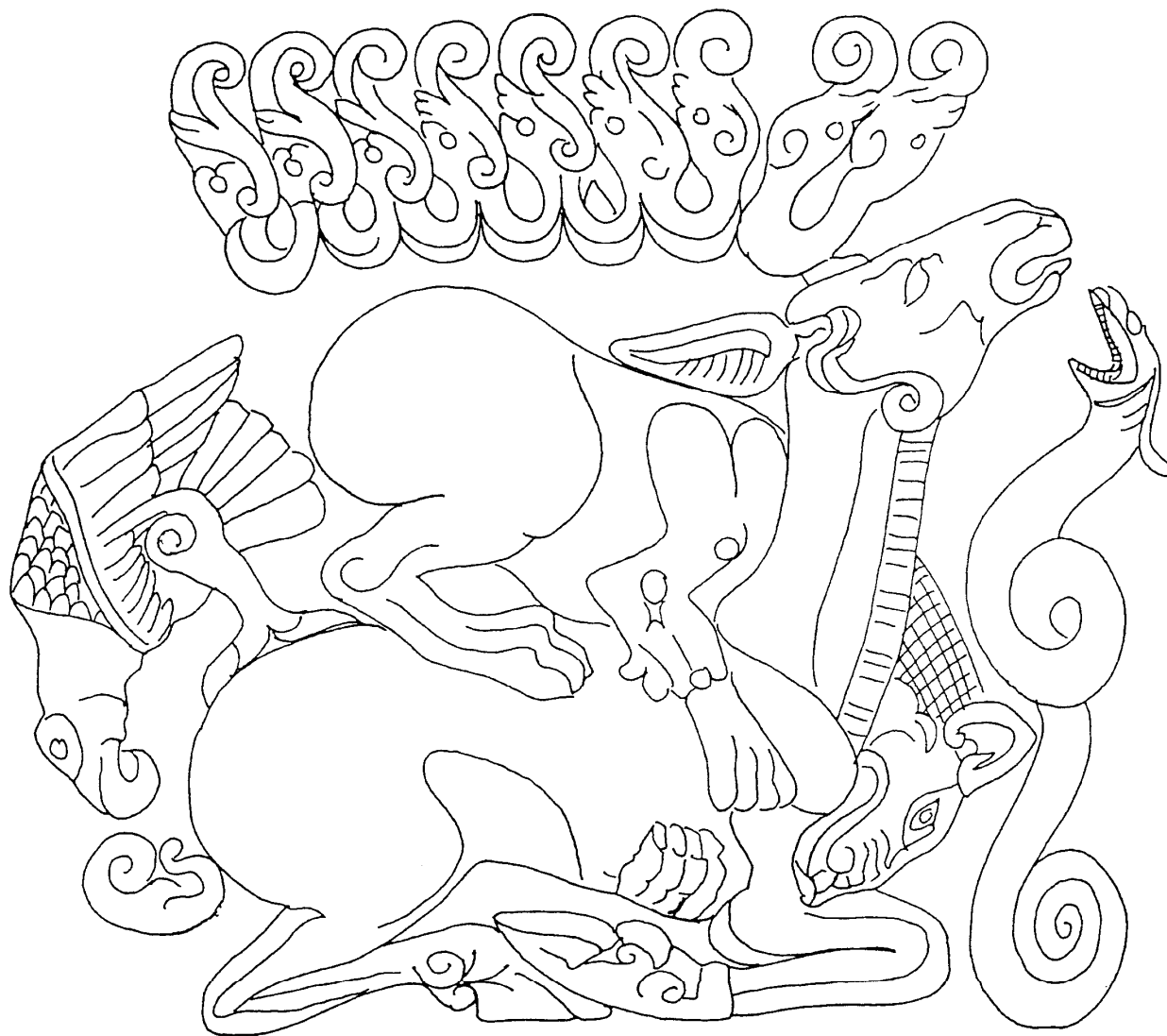
Budapest, 1999. október 27.

Bérczi Szaniszló

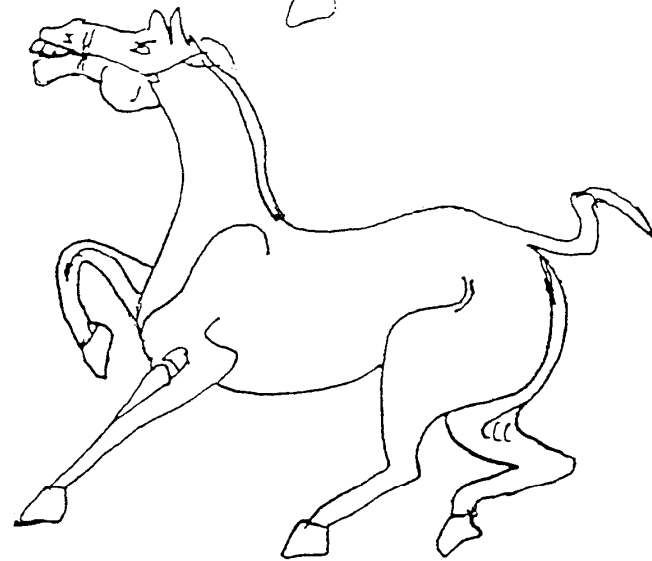
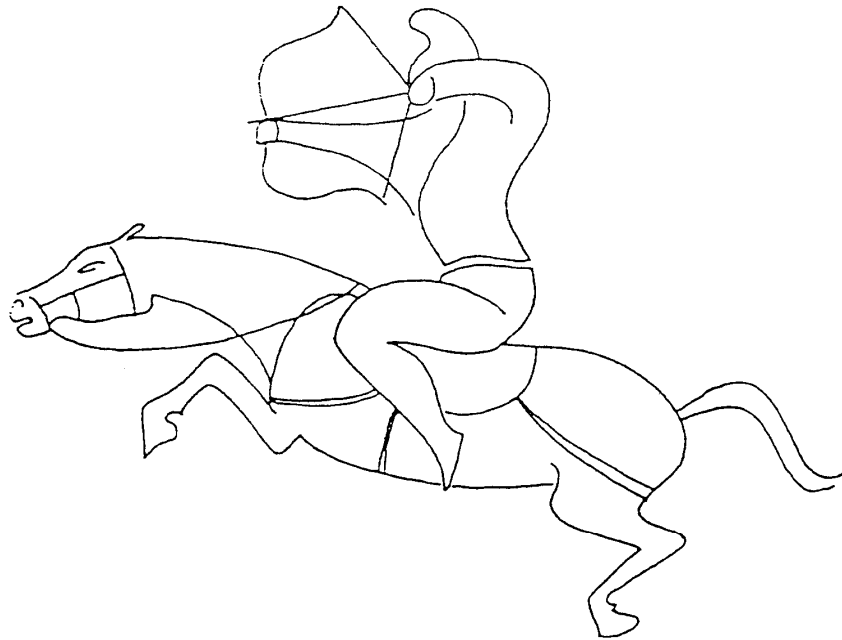
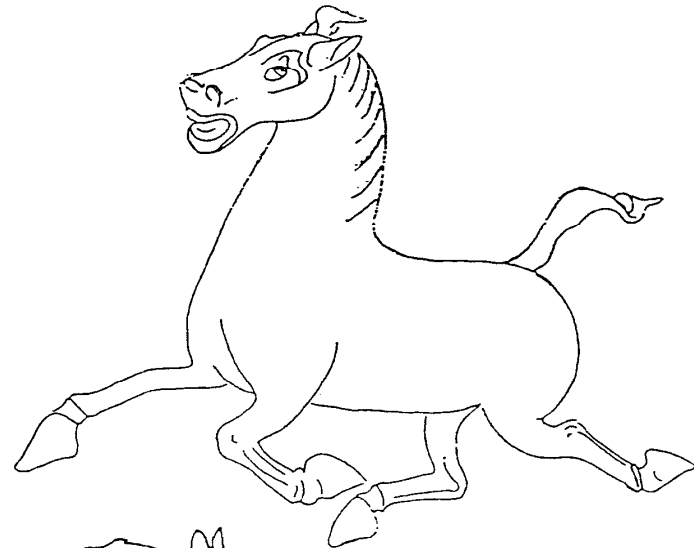
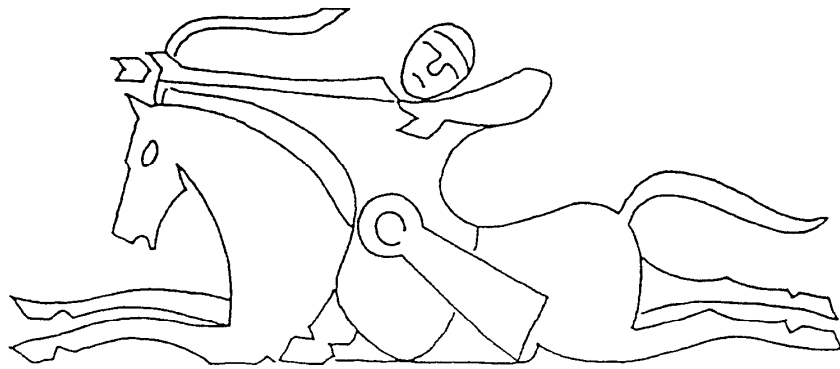

PUSZTASZERI KIFESTŐ

Bécezi Szaniszló, Budapest, 1998

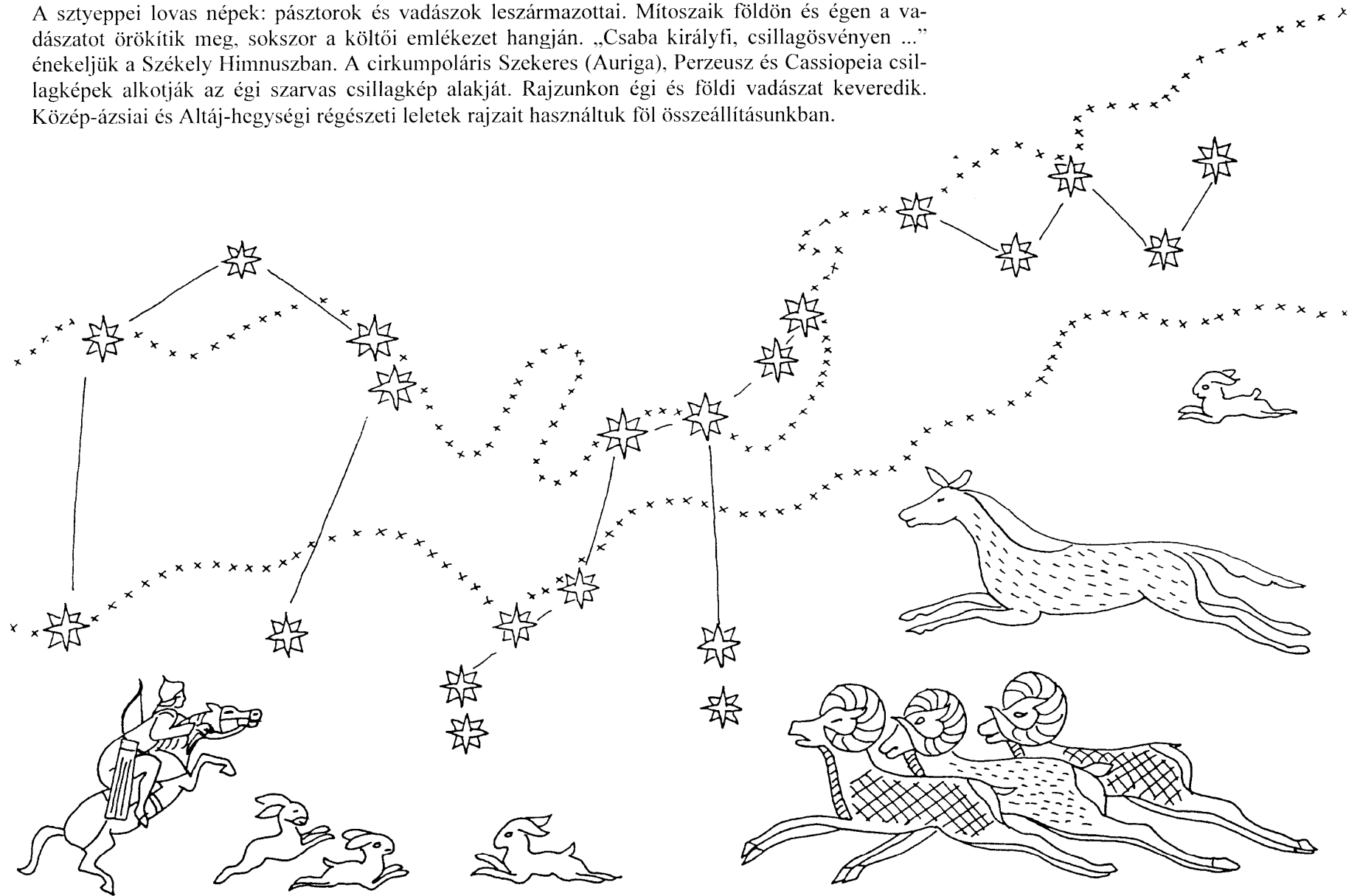

A Honfoglalók, Árpád népe, a sztyepei műveltség-körből jött a Kárpát-medencébe. A sztyepei műveltségét hosszú időn át meghatározta a szkíták hagyománya. Mindmáig él a Csodaszarvas monda, melynek egyik Krím félszigeti királysírból származó művészeti

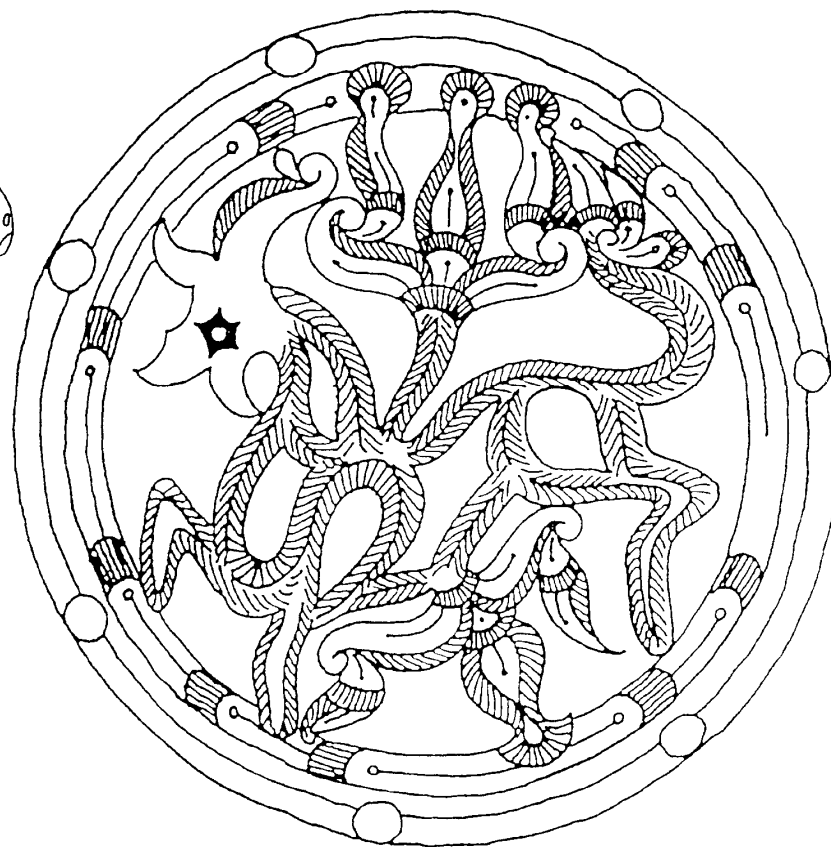
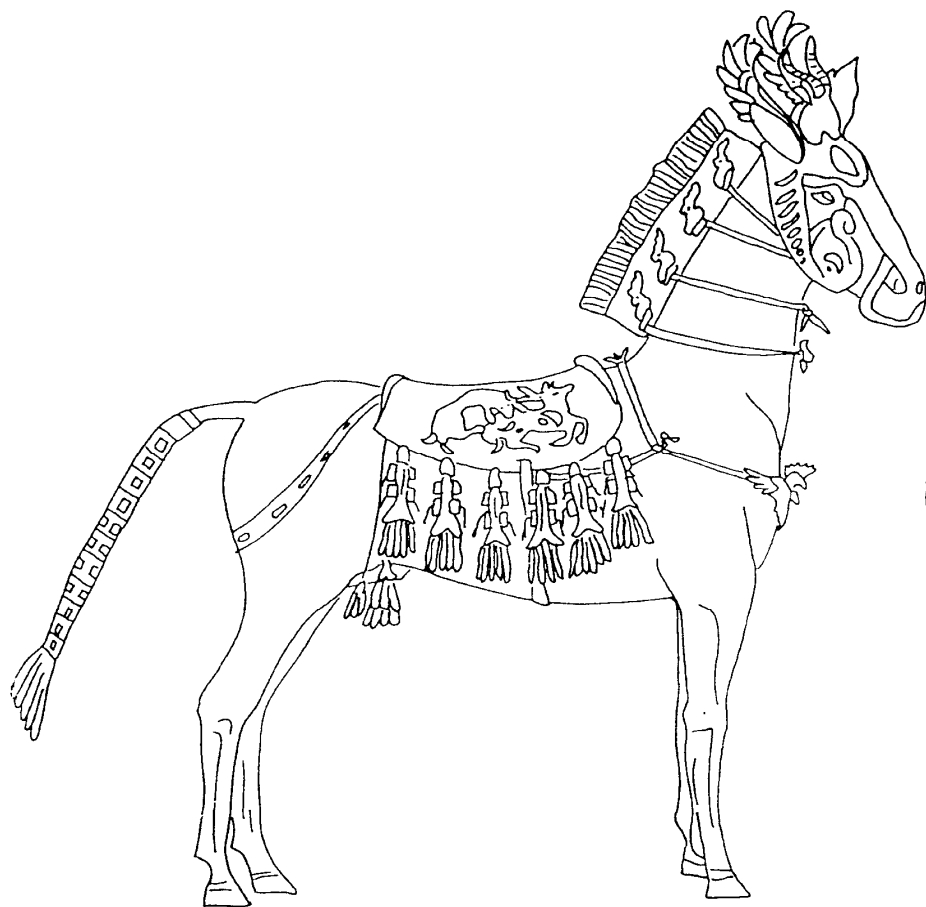

ábrázolása állatküzdelenben örökíti meg a nemes vadat, a tisztelt állatot. Jobbra íjászok, lovasok támadják a csodaszarvast, s a száguldó lovak is mind a sztyeppei művészet mozdulatábrázolásai.

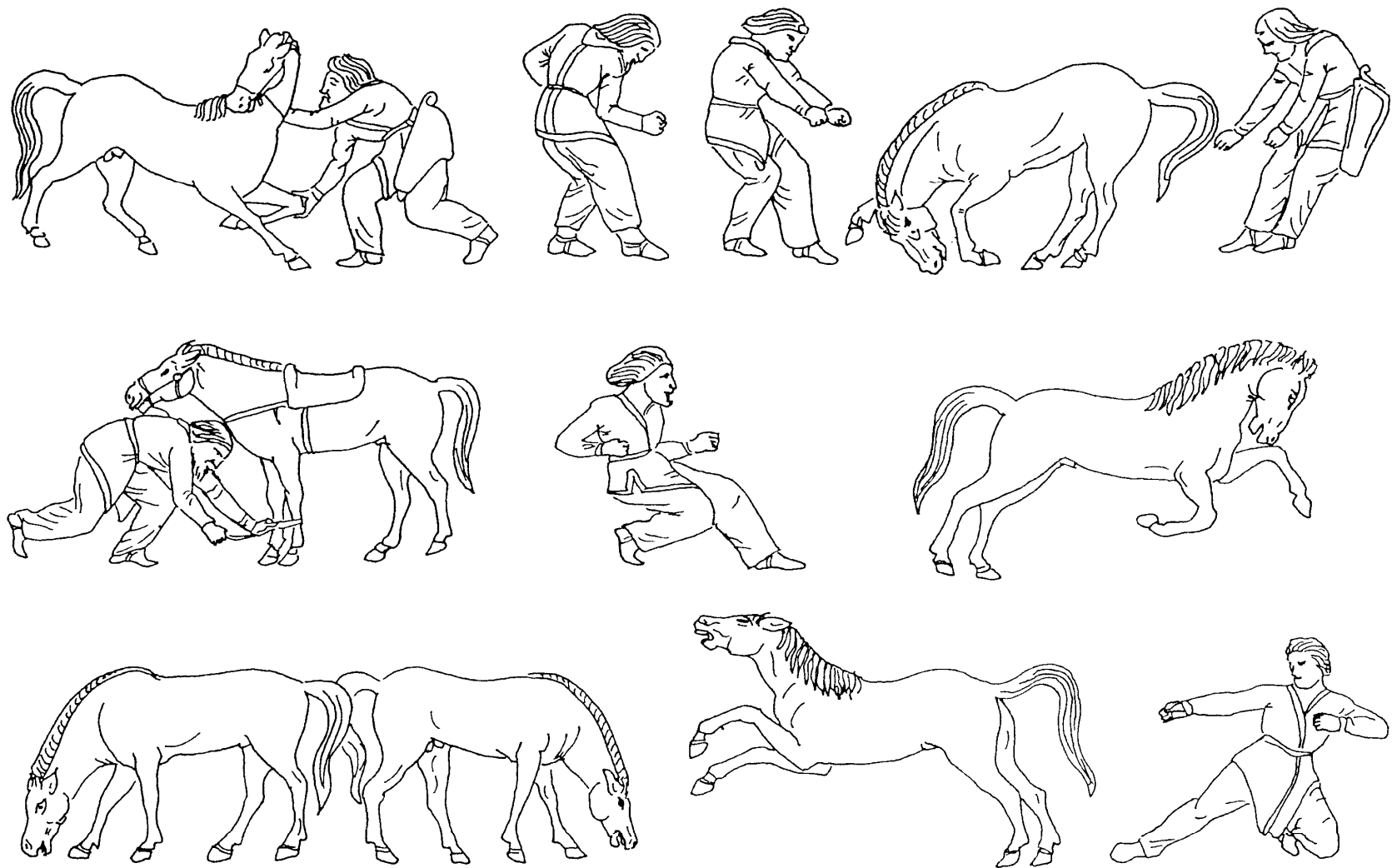
A sztyeppei lovas népek: pásztorok és vadászok leszármazottai. Mítoszaik földön és égen a vadászatot örökítik meg, sokszor a költői emlékezet hangján. „Csaba királyfi, csillagösvényen ...” énekeljük a Székely Himnuszban. A cirkumpoláris Szekeres (Auriga), Perzeusz és Cassiopeia csillagképek alkotják az égi szarvas csillagkép alakját. Rajzunkon égi és földi vadászat keveredik. Közép-ázsiai és Altáj-hegységi régészeti leletek rajzait használtuk föl összeállításunkban.

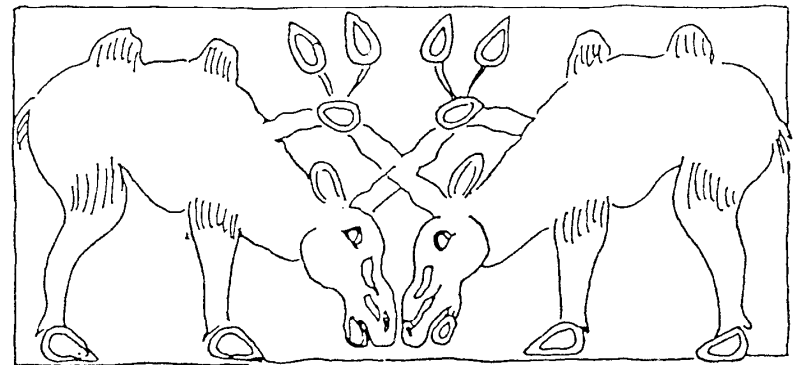
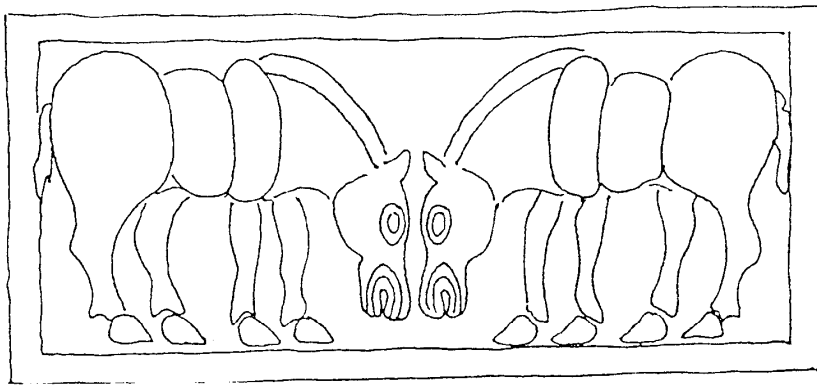

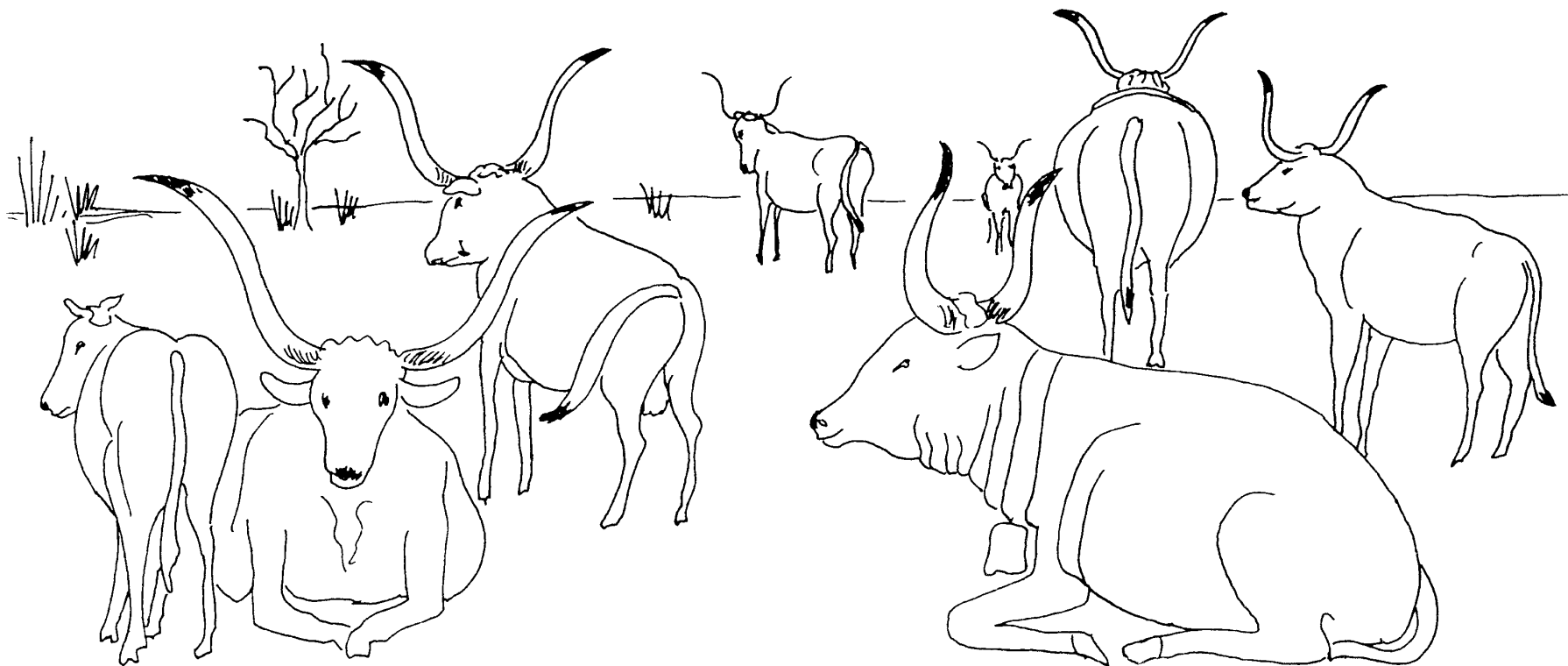
A ló a sztyepei nomádok szent állata volt és a lótenyésztés megélhetésük egyik forrása is volt. a paziriki fejedelmi halomtemetkezések (kurgánok) lótemetkezéseiben szarvassá és más nemes állatokká „átöltöztetett” lovakat is találhatunk, ami arra utal, hogy a ló a korábbi mitikus állatnak, a szarvasnak a helyébe lépett a sztyepei kultuszban.

A lótenyésztés fontos mozzanatait örökítette meg a csertomliki ezüstvázát díszítő ötvösművész. A ménésben legelésző lovaktól a lasszóval kifogott, majd megbéklyózott lovakig sok mindent lendületes vonalakkal ábrázolt az ötvösmester.

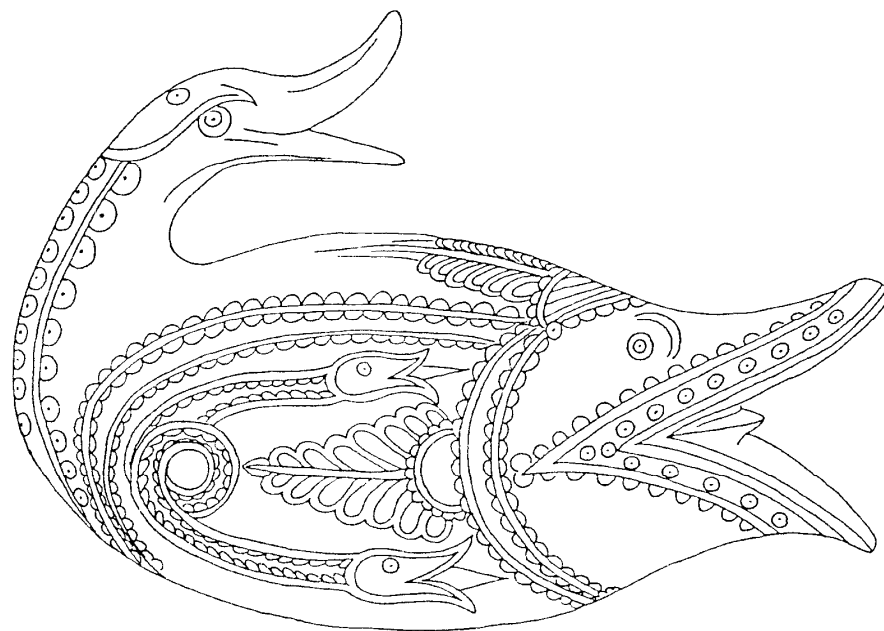
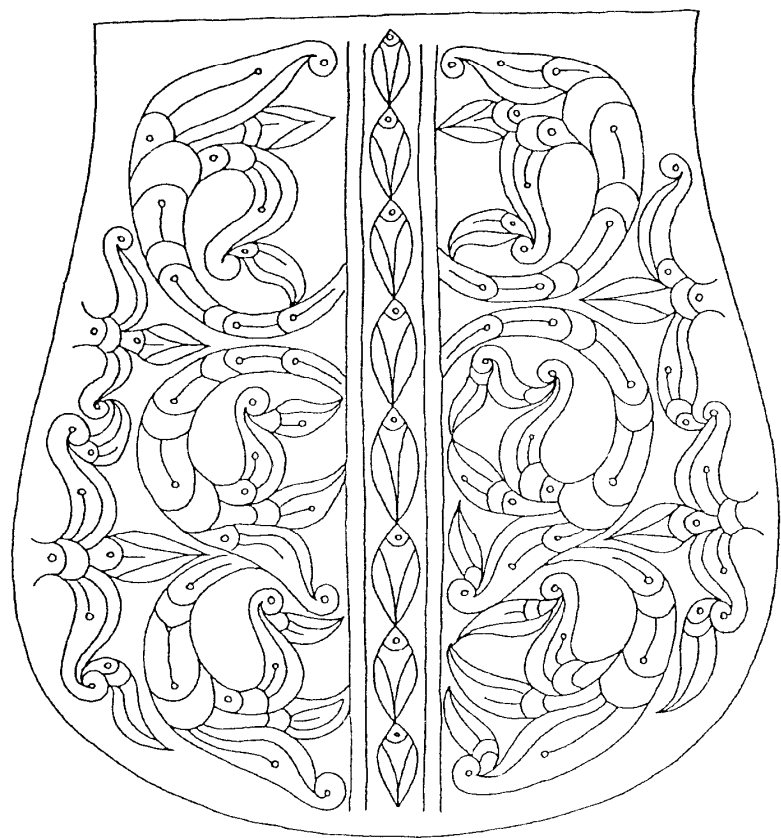
A sztyepei pásztorkodás nemcsak a lovakra, hanem a tevékre és marhákra is kiterjedt, ahogy az Ordosz folyó vidékéről, Kína határától származó síjvégeken is láthatjuk őket.

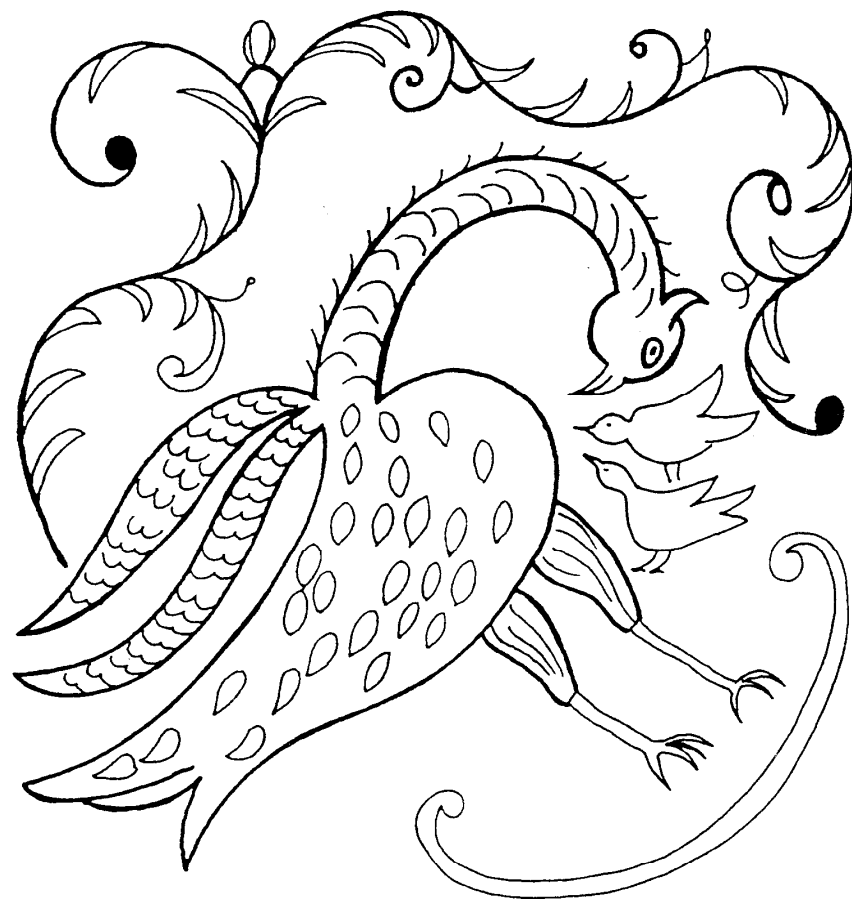
Mindmáig él a hatalmas termetű magyar marha, melynek tenyésztése még a török háborúk idején is gazdasági erőforrása volt hazánknak.

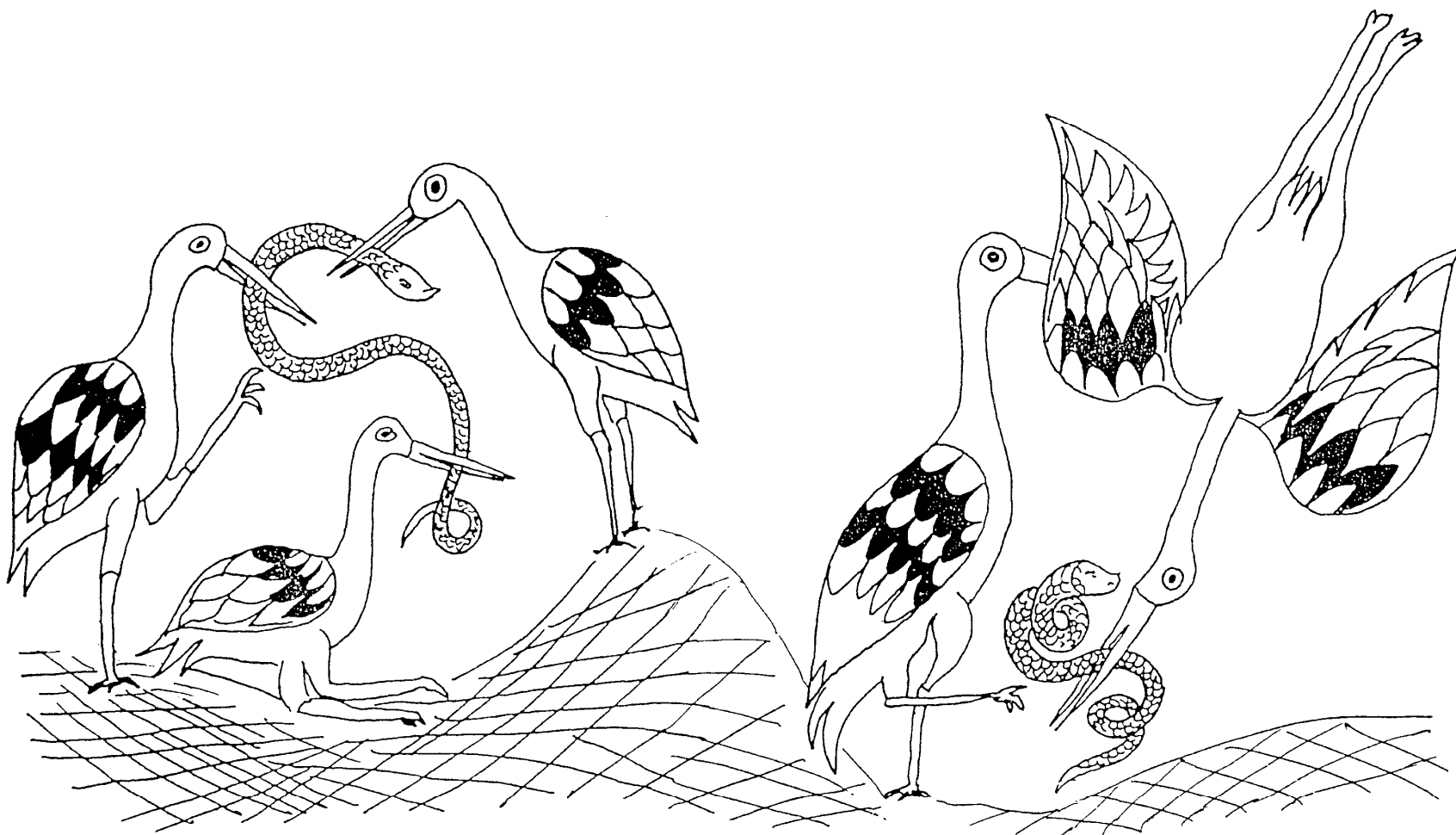
A sztyepei madárvilág mindmáig kedvelt jelképi forrás, erőt, hatalmat, lendületet mutat a ragadozó madár, ezért szép és gyakran használt nemzetségi, fejedelmi jelkép. A szkíta csörgők, majd más, későbbi avar, iráni és honfoglaláskori ötvösművészek is

szeretettel ábrázolják a madárvilág ragadozóit. Közülük számunkra a legismertebb a turul, egyféle sólyom. De a vizek állatai is kedvelt jelképi figurák, ahogyan ezt az eperjeskei tarsolylemez középsőfrízén ábrázolt alakokból sejthetjük. A hal-kacsa kombináció a vizek vadászainak összefonódó jelképvilágát őrzi a pásztorművészetben.

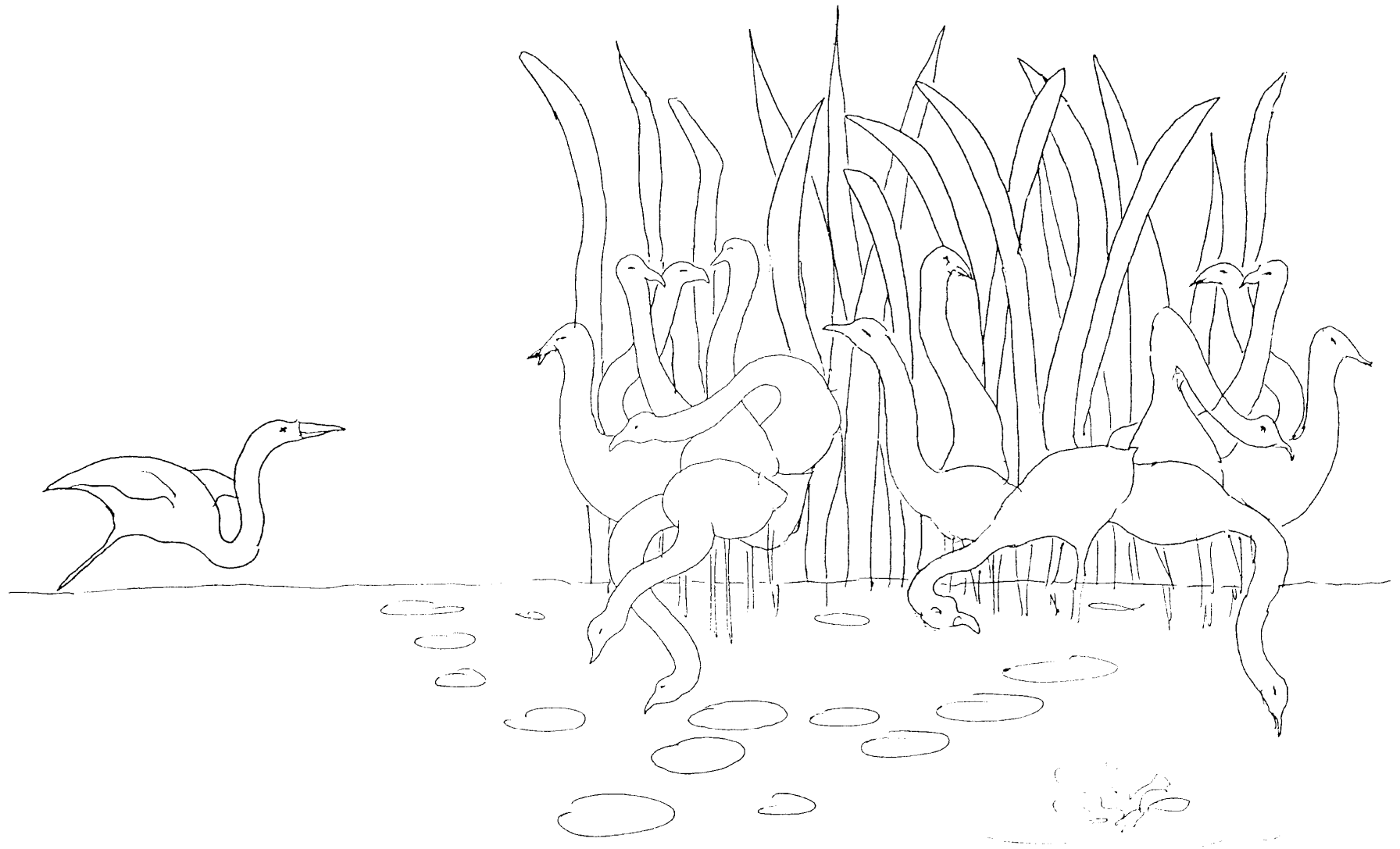
A madárvilág gazdagsága megjelenik a keresztény állammá szervezett Magyarország szinte minden táján a templomokban. Leggazdagabban a mennyezetkazetták őrzik a madárvilág szeretetét. A kígyóval viaskodó gólyamadár vagy a kicsinyeit a vérével tápláló pelikán mind

a leggyakoribb ábrázolások közé tartoznak, főleg a Felső-Tisza vidékén, a Szilágyságban és szerte Erdélyben. A jobb oldali rajzon a gólyák kigyótépését a noszvaji templom mennyezetkazettáiról idézzük föl.

A szeppei népek Kárpát-medencébe áramlásában a pusztaszeri államszervező országgyűlés mérföldkö. A népek műveltsége és az állam megkapta a korabeli Európa keresztény és római kétrétegű államszervezetét (a vármegye-rendszert és az egyházmegye rendszert), s a honfoglalók előtti öt nép, s az az utáni öt nép mindegyike mindmáig él valamilyen formában népünkben, a táj szeretetében, a természet gazdagságát élvezve maga körül, melyet alkotó munkával, például a Tisza szabályozásával, csak szerény mértékben alakított át.

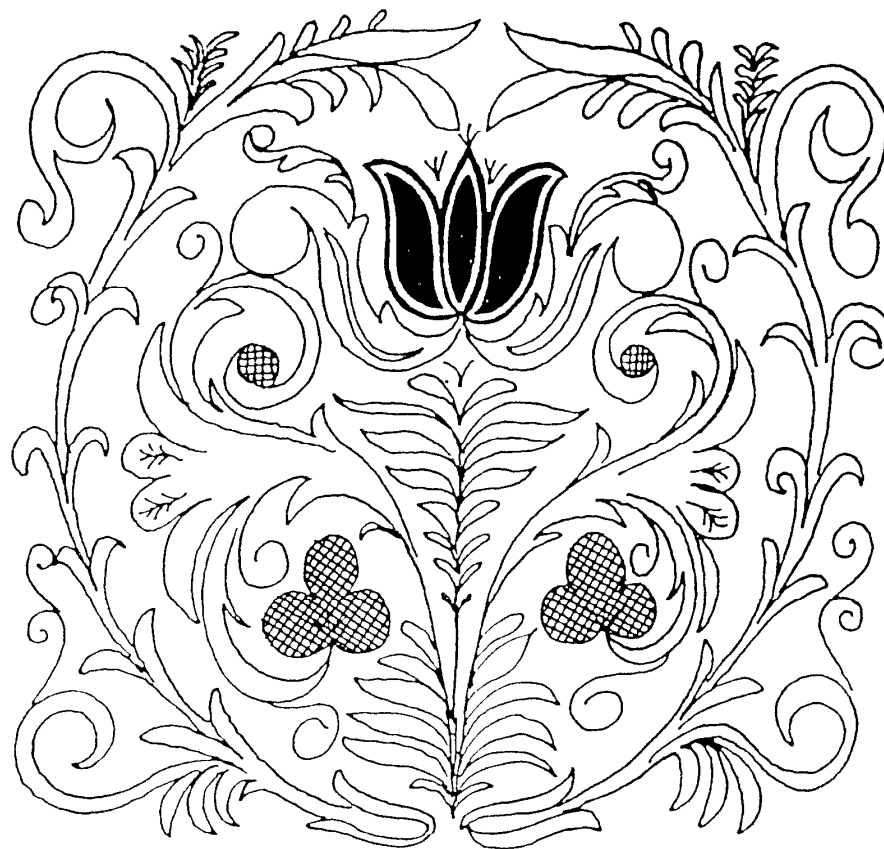
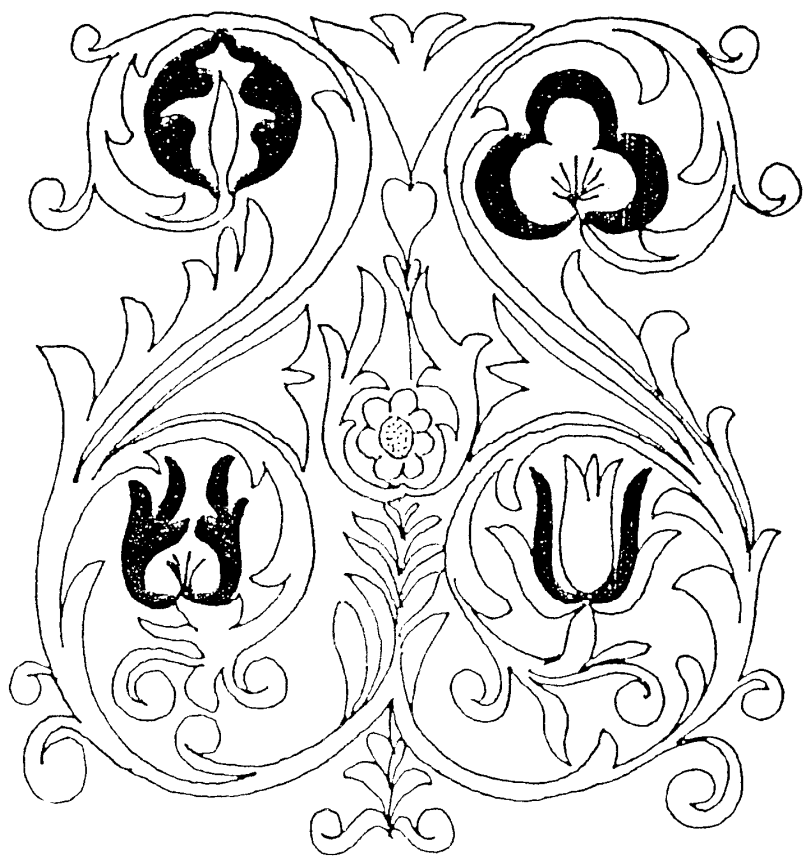

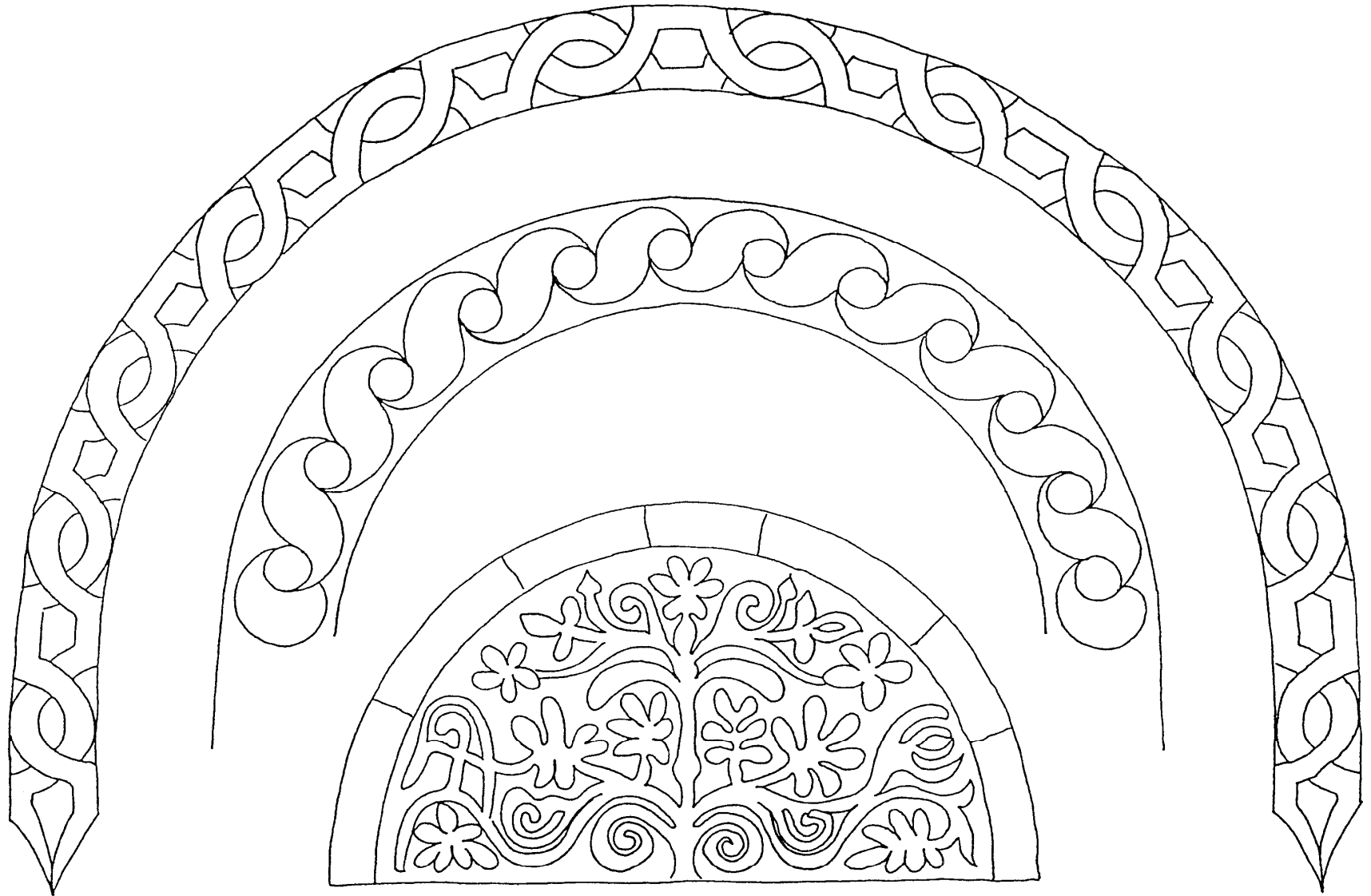
A rétek, nádasok, mezők, kertek növényvilága rendkívül változatos, színpompásan gazdag. A kerti nárcisztól, margarétától és harangvirágtól a pipacsig, a kalászos gabonáig és a ritka díszítő lila virágú

bogáncsig és sáfrányig, a színes gólyahíríg több növényt is berajzoltunk kifestőnkbe, de a pusztaszeri mezők teljes gazdagságát így is csak jelképesen tudjuk velük földidézni.

A növényvilága gazdagsága is megjelenik a templomok mennyezetkazettáin. A román kori templomok faragásaikkal őrzik a régi gondolkodási rendszer emlékét. Leggyakrabban a 12 osztású évkör jelenik meg templomkapukon. Ilyen lehetett Pustaszer monostorának temploma is, melyet elsöpörtek a tatárjárás és a törökidőszak viszontagságai.

Szent István egyik törvénye elrendelte, hogy „tíz falu építsen egy templomot!” Árpád-kori templomaink közül a fejedelmiek, főpapi templomok csaknem mind elpusztultak, de a falusi kis templomokból máig sok fennmaradt. Balra a rekonstruált somogyvári, jobbra Csemeszkopács ma is álló falusi temploma.

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark, a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben a Tisza egykori partján, csodálatos tárháza múltunk emlékeinek, mely a Honfoglalás, az Államalapítás történetét, a magyarság értékeit, nagy teljesítményeit, benne Csongrád megye régmúltját és az itt élő embert körülvevő világot mutatja be.

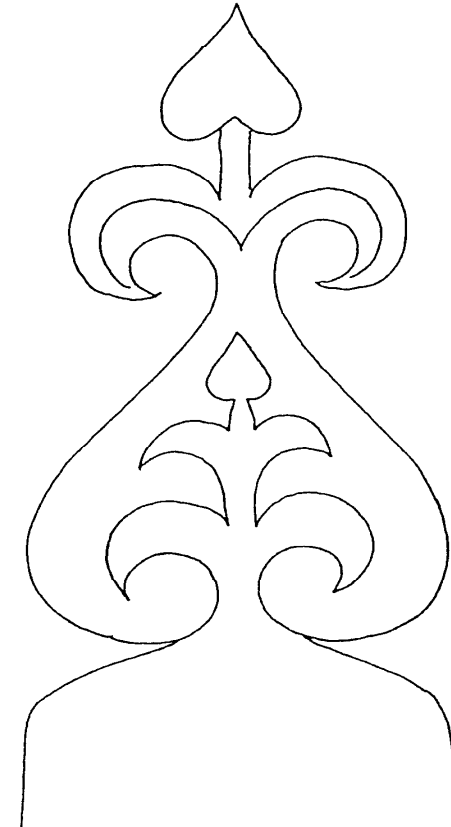
Az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban az Árpád- emlékmű, az ásatások, a Feszty-körkép, a falumúzeum, a természeti környezet az oktatás-nevelés és a szabadidő kulturált felhasználásának különleges és korszerű eszköze. A park kiválóan alkalmas a hazaszeretetre-nevelés gondolatának felvetésére, segíti a látogatót a természeti és társadalmi környezettel való harmonikus kapcsolatának kialakításában.

Kifestőkönyvünk rajzokat mutat be a honfoglalás és az államalapítás kori ember kultúrájából és a Kárpát-medence élővilágából.

A gyűjtemény tanulmányozásával és kifestésével bővíthetjük ismereteinket.

Kellemes és hasznos időtöltést kíván: a Beretzk Péter Természetvédelmi Klub Egyesület nevében

Sára Endréné
elnök

A borítón iráni eredetű és honfoglaláskori ábrázolásokat mutatunk be. A címlap vadászó fejedelmének a párja a nagyszentmiklósi korsón látható. Az égberagadási jelenetnek, melyet népmeséinkből jól ismerünk, a párját nemcsak egy másik nagyszentmiklósi korsón, hanem a honfoglaláskori korongokon is megtalálhatjuk.

